

Administrative law and process; finance law; information law

УДК 342.9

Воловик Віктор Олександрович

аспірант кафедри

адміністративного, фінансового і банківського права

Міжрегіональної Академії управління персоналом

Volovyk Viktor

PhD Student of the

Department of Administrative, Financial and Banking Law

Interregional Academy of Personnel Management

ORCID: 0000-0003-0519-4353

**СТРУКТУРА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІДГОТОВКИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ
STRUCTURE OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT OF
PREPARATION OF UKRAINIAN CITIZENS FOR MILITARY
SERVICE**

***Анотація.** Метою статті є визначення структури адміністративно-правового забезпечення підготовки громадян України до військової служби.*

З'ясовано, що в аспекті правового регулювання адміністративно-правове забезпечення уявляє собою сукупність адміністративно-правових актів та діяльності суб'єктів нормотворення, пов'язаної з підготовкою, оцінкою, затвердженням, редагуванням та скасуванням відповідних правових актів. В аспекті правореалізаційної діяльності адміністративно-правове забезпечення постає як сукупність дотримання, виконання, використання та застосування адміністративно правових приписів,

спрямованих на досягнення загальної мети правового регулювання у певній сфері суспільних відносин

У статті визначено, що структура адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби за змістовною ознакою може бути розглянута як сукупність наступних елементів: об'єкт, суб'єкти, принципи, методи, правовідносини і критерії оцінювання досягнутого результату правового регулювання.

Аргументовано, що суб'єкти адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби – це органи публічної влади, військового управління та громадські організації, які у межах своїх статутних цілей здійснюють підготовку громадян до військової служби, відображуючи вказаний процес у своїх правових та нормативних актах.

До принципів адміністративно-правового забезпечення підготовки громадян до військової служби віднесено дві їх групи: загально-правові та військово-спеціальні.

Методи адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби визначено як сукупність найбільш раціональних способів та прийомів правового забезпечення, вироблених на основі ідей уявлень про закономірності, особливості та ознаки підготовки до військової служби.

Критерії адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби визначені як показники, за якими можна відстежувати якість правового забезпечення у певні проміжки часу, встановлюючи досягнення готовності майбутніх військовослужбовців до виконання службово-бойових завдань.

Ключові слова: *адміністративно-правове забезпечення, підготовка до військової служби, об'єкт, суб'єкт, методи, принципи, правовідносини, критерії.*

Summary. *The purpose of the article is to determine the structure of the administrative and legal support for the preparation of citizens of Ukraine for military service.*

The article establishes that in the aspect of legal regulation, administrative and legal support is a set of administrative and legal acts and the activities of norm-forming subjects related to the preparation, evaluation, approval, editing and cancellation of relevant legal acts. In the aspect of law enforcement activities, administrative and legal support acts as a set of compliance, execution, use and application of administrative and legal regulations aimed at achieving the common goal of legal regulation in a certain area of public relations

The article determines that the structure of administrative and legal support for the preparation of military service on a substantive basis can be considered as a combination of the following elements: object, subjects, principles, methods, legal relations and criteria for assessing the achieved result of legal regulation.

Arguments are given that the subjects of administrative and legal support for the preparation of military service are public authorities, military administration and public organizations that, within the framework of their statutory goals, prepare citizens for military service, reflecting this process in their legal and regulatory acts.

The principles of administrative and legal support for the preparation of citizens for military service include two groups: general legal and military special.

Methods of administrative and legal support of preparation for military service are defined as a set of the most rational methods and techniques of legal support developed on the basis of ideas about the patterns, features and signs of preparation for military service.

The criteria for administrative and legal support of preparation for military service are defined as indicators by which it is possible to monitor the quality of legal support at certain intervals, establishing the readiness of future military personnel to perform service and combat missions.

Key words: administrative and legal support, preparation for military service, object, subject, methods, principles, legal relations, criteria.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Проблеми якісного адміністративно-правового забезпечення є дуже важливими для функціонування сектору безпеки і оборони в умовах правового режиму воєнного стану. З-поміж означених проблем заслуговує уваги питання підготовки громадян України до військової служби. На жаль, багато років вирішенню цієї проблеми не приділялося достатньо уваги як на науковому, так і на практичному рівні, що вимагає сьогодні активізації наукових досліджень за даним напрямом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання підготовки до військової служби розглядали у своїх роботах Д. Бреус [1], О. Дикий [2], М. Зайцев [3], В.Мудрік [4], О. Ходос [5] та інші автори. Однак підготовка до військової служби в аспекті її правового забезпечення розглядалася лише фрагментарно, в аспекті вирішення інших дослідницьких завдань, що обумовлює доцільність розглянути це питання більш детально.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення структури адміністративно-правового забезпечення підготовки громадян України до військової служби.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Структура правового забезпечення є надзвичайно важливою для здійснення впливів на якість

правового регулювання та вирішення за його допомогою важливих політичних, економічних, військових, освітніх та інших завдань. Структура, будучи відображенням системи, має дикі риси останньої. Так, у структурі знаходять своє відображення найбільш суттєві елементи певних явищ та процесів, а також зв'язки між ними. Зупинимося на змісті цих складових детальніше.

Розглядаючи адміністративно-правове забезпечення як соціальний феномен, слід сказати, що воно складається з двох найбільш фундаментальних частин, якими є правове регулювання та правореалізаційна діяльність. В аспекті правового регулювання адміністративно-правове забезпечення уявляє собою сукупність адміністративно-правових актів та діяльності суб'єктів нормотворення, пов'язаної з підготовкою, оцінкою, затвердженням, редагуванням та скасуванням відповідних правових актів. В аспекті правореалізаційної діяльності адміністративно-правове забезпечення постає як сукупність додержання, виконання, використання та застосування адміністративно-правових приписів, спрямованих на досягнення загальної мети правового регулювання у певній сфері суспільних відносин.

Цей класичний поділ притаманний всім сферам суспільних відносин [6, с. 72], однак розуміння сутності досліджуваних явищ і процесів потребує також аналізу їх змістовних аспектів.

Найбільш розповсюдженою змістовною моделлю адміністративно-правового забезпечення є модель, яка складається з елементів, розташованих залежно від їх ролі у вказаній структурі. По-перше, це об'єкт правового забезпечення, тобто ті суспільні блага, які охороняються, зміцнюються та видозмінюються за допомогою адміністративно-правових норм. По-друге, це суб'єкти адміністративно-правового забезпечення, які, відповідно до вказаного вище поділу, складаються з суб'єктів нормотворення та суб'єктів правореалізації. У свою чергу, суб'єкти

правореалізації можуть бути розподілені на суб'єктів додержання правових норм, їх виконання, тощо [7, с. 231]. При цьому у діяльності деяких суб'єктів може поєднуватися декілька видів правореалізації, натомість, інші здійснюють лише один вид вказаної правової діяльності.

Співвідношення та взаємодія суб'єктів та об'єктів адміністративно-правового забезпечення будується відповідно до певних правил. Такі правила знаходять своє найбільш кристалізоване відображення у принципах адміністративно-правового забезпечення, якими мають керуватися суб'єкти нормотворчості та правореалізації діяльності під час досягнення мети правового регулювання. Однак самих принципів ще недостатньо для того, щоб побудувати ефективну систему взаємодії суб'єктів та об'єктів правового забезпечення. Така взаємодія має організуватися з урахуванням певного правового інструментарію: за одних умов доцільніше буде використання одних інструментів, наприклад, методів примусу, за інших умов доцільніше застосування дискреційних повноважень суб'єктів правовідносин, за допомогою яких вони можуть самостійно визначати коло та особливості своєї діяльності. Відповідь на питання про те, які саме правові інструменти найбільш доцільно використовувати за певних умов, дає методологія адміністративно-правового забезпечення, яку слід розуміти як сукупність методів, а також концепції та стратегій, відповідно до яких ці методи вироблені.

Як ми вже казали вище важливою частиною адміністративно-правового забезпечення є правовідносини, які виникають, змінюються та припиняються на підставі адміністративно-правових норм у певній сфері життєдіяльності суспільства і держави. Співвідношення між категоріями «адміністративно-правове забезпечення» та «адміністративно-правові відносини» слід, на нашу думку, розуміти наступним чином: адміністративна правове забезпечення є широкою узагальнюючою категорією, яка включає не лише адміністративно-правові відносини, а й

правовий статус їх суб'єктів та об'єктів, причини та умови свого виникнення, найбільш доцільні способи впливу на них, тощо. Отже, адміністративно-правове забезпечення співвідноситься з адміністративно-правовими відносинами як ціле та його частина.

Важливою частиною проблематики сутності адміністративно-правового забезпечення є вирішення питання щодо критеріїв, за допомогою яких можна оцінити досягнення цілей правового регулювання. Такі критерії створюються окремо в кожній сфері суспільних відносин, якихось універсальних критеріїв, які підходили б для будь-якої сфери, не існує. Це ставить перед дослідниками та практиками досить складне завдання, пов'язане з вибором найбільш оптимальних способів оцінювання нормотворчої та правореалізаційної діяльності.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Структура адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби за змістовною ознакою може бути розглянута як сукупність наступних елементів: об'єкт, суб'єкти, принципи, методи, правовідносини і критерії оцінювання досягнутого результату правового регулювання.

Об'єкт адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби – це суспільне блага у вигляді зростання готовності майбутніх військовослужбовців до ефективного вирішення своїх службово-бойових завдань та відповідності їх знань, вмінь та навичок, а також особистісних якостей, умовам військової служби.

Суб'єкти адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби – це органи публічної влади, військового управління та громадські організації, які у межах своїх статутних цілей здійснюють підготовку громадян до військової служби, відображуючи вказаний процес у своїх правових та нормативних актах.

До принципів адміністративно-правового забезпечення підготовки громадян до військової служби мають бути віднесені дві їх групи: загально-правові та військово-спеціальні. До першої групи належать принципи верховенства права, рівності, гуманізму, демократизму, відкритості, толерантності. Ці принципи притаманні багатьом сферам суспільних відносин, разом з тим вони не втрачають своєї цінності для кожної галузі. До другої групи належать принципи ієрархічності, єдиноначальності, оптимальності, прогнозування, взаємодії. Їх використання значною мірою залежить від того, який суб'єкт адміністративно-правового забезпечення їх застосовує – так, специфіка діяльності суб'єктів, що належать до сил оборони, і особливості діяльності громадських організацій, які можуть брати участь у підготовці до військової служби, можуть мати значні відмінності.

Методи адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби – це сукупність найбільш раціональних способів та прийомів правового забезпечення, вироблених на основі ідей уявлень про закономірності, особливості та ознаки підготовки до військової служби.

Критерії адміністративно-правового забезпечення підготовки до військової служби – це показники, за якими можна відстежувати якість правового забезпечення у певні проміжки часу, встановлюючи досягнення готовності майбутніх військовослужбовців до виконання службово-бойових завдань.

Література

1. Бреус Д., Дивнич О., Калениченко Р. Психологічна підготовка молоді до військової діяльності. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713170>
2. Дикий О. Військово-спортивне багатоборство як складова частина спеціальної фізичної підготовки допризовників. *Фізичне виховання*,

спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2016. № 2 (34). С.32-37.

3. Zaitsev M., Shopina I., Khrystynchenko N., Koropatnik I., Khomiakov D. Development of Integrity and Intolerance to Corruption in the System of Preparation for Military Service. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2022. Vol 11, No 3. P. 112-120. doi: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n3p112>.
4. Мудрік В. І. Формування мотивації молоді до військової служби у різних країнах. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2014. № 18 (2). С. 24-32.
5. Ходос О. С. Складові процесу адаптації військовослужбовців до військової служби. *Актуальні проблеми психології*. 2015. № 5. С. 232-241.
6. Перепелюк А. М. Механізм правозастосування: поняття, ознаки та структурна характеристика. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 4. С. 72-76.
7. Адміністративне право України. Повний курс: Підручник / За ред. В. Галунька. Херсон, Олді плюс, 2018. 466 с.

References

1. Breus D., Dyvnych O., Kalenyuchenko R. Psykhologhichna pidghotovka molodi do vijsjkovoji dijaljnosti. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713170> [in Ukrainian].
2. Dykuj O. Vijsjkovo-sportyvne baghatoborstvo jak skladova chastyna specialjnoji fizychnoji pidghotovky dopryzovnykiv. *Fizyчне vykhovannja, sport i kuljtura zdorov'ja u suchasnomu suspiljstvi*. 2016. № 2 (34). С. 32-37. [in Ukrainian].
3. Zaitsev M., Shopina I., Khrystynchenko N., Koropatnik I., Khomiakov D. Development of Integrity and Intolerance to Corruption in the System of

Preparation for Military Service. Journal of Curriculum and Teaching. 2022. Vol 11, No 3. P. 112-120. DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n3p112>. [in English].

4. Mudrik V. I. Formuvannja motyvaciji molodi do vijsjkovoji sluzhby u riznykh krajinakh. Teoretyko-metodychni problemy vykhovannja ditej ta uchnivsjkoi molodi. 2014. № 18 (2). S. 24-32. [in Ukrainian].
5. Khodos O. S. Skladovi procesu adaptaciji vijsjkovosluzhbovciv do vijsjkovoji sluzhby. Aktualjni problemy psykholohiji. 2015. № 5. S. 232-241. [in Ukrainian].
6. Perepeljuk A. M. Mekhanizm pravozastosuvannja: ponjattja, oznaky ta strukturna kharakterystyka. Chasopys Kyjivsjkogho universytetu prava. 2012. № 4. S. 72-76. [in Ukrainian].
7. Administratyvne pravo Ukrajiny. Povnyj kurs: Pidručnyk / Za red. V. Ghalunjka. Kherson, Oldi pljus, 2018. 466 s. [in Ukrainian].